

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет

Робоча програма
навчальної дисципліни
«АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для студентів спеціальності 6.050201
денної форми навчання

Укладачі

Василик С.К.
Миронова О.М.

Відповідальний за випуск

Лепейко Т.І.

Харків, ХНЕУ, 2008

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту.
Протокол № від ..2008 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Антикризовий менеджмент» для студентів спеціальності 6.050201 денної форми навчання / Укл. С.К. Василик, О.М. Миронова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, розглянуто основні моменти, які допоможуть студентові при підготовці до іспиту, виконанні самостійної роботи з курсу.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

В системі підготовки менеджерів знання, уміння та навички з теорії і практики антикризового управління мають особливе значення. Сучасний менеджер повинен мати уявлення про причини, що можуть спричинити кризу на підприємстві та обставини, що можуть бути загрозливими для його функціонування. Переважна більшість банкрутств пов'язана саме з незадовільним керівництвом. Тому в умовах ринку керівник повинен не тільки вміти діяти в несприятливих умовах та використовувати фінансові та організаційні інструменти, спрямовані на подолання кризового стану на підприємстві, а й заздалегідь вживати заходів, що мають на меті запобігання кризам.

Ефективне функціонування механізму банкрутства потребує діяльності професійних антикризових управлінців (арбітражних керуючих). Разом з тим менеджери підприємств і компаній також мають бути обізнаними з видами процедур, що застосовуються до боржників, та механізмом банкрутства.

Антикризове управління – це управління, у якому під тиском запланованих чи випадкових факторів поставлено передбачення небезпеки кризи, аналіз її симптомів, заходів для зниження негативних наслідків кризи і використання її факторів для наступного стійкого розвитку організації.

Впровадження системи антикризового управління на підприємстві має на меті своєчасне діагностування кризових явищ і застосування відповідних внутрішніх механізмів фінансової стабілізації. Найвища ефективність системи досягається при реалізації заходів, які спрямовані на завчасне запобігання кризовим явищам, оздоровлення економіки підприємства, підвищення його фінансової стійкості. Система антикризового управління взаємопов'язана та взаємодіє з теорією і практикою стратегічного управління, інноваційним і інвестиційним менеджментом, маркетингом, теорією мотивації, виробничим менеджментом.

Основною метою вивчення курсу “Антикризовий менеджмент” є формування у майбутніх менеджерів системи спеціальних знань і практичних навичок з формування та реалізації заходів антикризового управління.

Кваліфікаційні вимоги в сфері антикризового менеджменту

Навчальною базою для вивчення курсу “Антикризовий менеджмент” є дисципліни гуманітарного циклу, а також дисципліни циклу природно-наукової та загальноекономічної підготовки: “Мікроекономіка”, “Макроекономіка”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Менеджмент”, “Фінанси підприємства”, “Економічний аналіз”, “Господарське право”.

Вивчення курсу надає студентам знання та навички, які є необхідними в професійній діяльності менеджера та будуть розширені і підкріплені при вивченні дисциплін циклу професійної підготовки.

Перелік знань, якими повинні оволодіти студенти при вивченні курсу.

Вивчаючи курс студент має опанувати наступні питання:

- умови виникнення кризи;
- фактори банкрутства підприємства;
- законодавче забезпечення у справах про банкрутство;
- провадження у справах про банкрутство;
- сутність і порядок застосування реорганізаційних процедур;
- умови застосування ліквідаційної процедури;
- державна політика щодо запобігання банкрутству;
- напрямки подолання кризи;

показники ділового та фінансового стану;
 вартість капіталу фірми;
 система антикризового управління підприємством;
 модель прийняття рішень в умовах кризи;
 управління в умовах кризи;
 шляхи реструктуризації підприємства;
 сутність реінжинірингу та умови його впровадження;
 порядок оцінки вартості підприємства при ліквідації.

Перелік вмінь та навичок, що мають бути сформованими у студентів при вивченні курсу.

Проводити аналіз, оцінку і прогнозування діяльності підприємства.

Аналізувати внутрішні та зовнішні фактори та виявляти ступінь їх впливу на фінансовий стан підприємства.

Оцінювати платоспроможність підприємства.

Визначати вартість джерел фінансування підприємства.

Виконувати деталізований аналіз фінансового стану підприємства.

Виявляти ранні ознаки неплатоспроможності підприємства.

Оцінювати потенційну ймовірність банкрутства.

Розробляти програму антикризових заходів.

Проводити реорганізаційні процедури.

Обґрунтовувати бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства.

Визначати вартість основних фондів та нерухомості підприємства.

Визначати складові вартості підприємства в цілому.

Таблиця 1

Тематичний план курсу з розподілом навчального часу за темами і формами занять

Назва теми	Кількість годин, у тому числі			
	загальна за темою	лекції	практичні і семінарські заняття	самостійної роботи
Тема 1. Основи антикризового менеджменту	14	4	4	6
Тема 2. Діагностика економічного стану підприємства та оцінка перспектив неплатоспроможності	20	6	6	8
Тема 3. Правові основи антикризового управління	18	6	6	6
Тема 4. Механізм і технологія антикризового управління	20	6	6	8
Тема 5. Стратегія і тактика антикризового менеджменту	20	6	6	8

Тема 6. Організація оцінки майна боржника при проведенні антикризових процедур	16	4	4	8
Разом	108	32	32	44

Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Виникнення та природа конфлікту.

Тема 1. Основи антикризового менеджменту

Поняття, основні фактори й ознаки кризових явищ в економіці підприємства. Поняття кризи в соціально-економічному розвитку і причини її виникнення. Види економічних криз і їхня динаміка. Сутність і закономірності кризових явищ.

Життєвий цикл підприємства та необхідність антикризового управління. Підходи до визначення циклу підприємства. П'ятиетапний цикл розвитку підприємства. Можливості та вірогідність виникнення кризових ситуацій на різних етапах розвитку підприємства.

Сутність антикризового менеджменту. Можливість, необхідність і проблематика антикризового менеджменту. Ознаки і особливості антикризового управління.

Менеджер в антикризовому управлінні. Діяльність спеціаліста з антикризового управління. Професійні знання, навички та вміння, які повинен мати антикризовий менеджер.

Поняття банкрутства. Класифікація факторів банкрутства. Сутність банкрутства. Основні причини банкрутства вітчизняних та зарубіжних підприємств. Зовнішні Ознаки банкрутства.

Тема 2. Правові основи антикризового управління

Державне регулювання кризових явищ. Нормативно-законодавча діяльність, фінансове регулювання, забезпечення виробничої діяльності підприємств у країні, перерозподіл доходів.

Законодавчі акти України стосовно банкрутства. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Державний орган з питань банкрутства. Провадження у справах про банкрутство. Забезпечення грошових вимог кредиторів.

Мораторій на задоволення вимог кредиторів. Поняття платоспроможності та її різновиди. Види банкрутства.

Досудові процедури врегулювання питань стосовно боргів. Процедури досудового вирішення спорів між кредиторами та дебіторами.

Судові процедури врегулювання питань стосовно боргів. Процедура визнання боржника банкрутом. Спеціальні норми – процедури банкрутства. Види реорганізаційних процедури і їх проведення. Санація. Наслідки визнання боржника банкрутом. Ліквідаційна процедура. Черговість задоволення вимог кредиторів. Мирова угода. Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності. Відмінності законодавства про банкрутство зарубіжних країн.

Тема 3. Діагностика економічного стану підприємства та оцінка перспектив неплатоспроможності

Аналіз фінансового стану. Діагностика платоспроможності. Комплексний підхід до діагностики неплатоспроможності підприємства. Внутрішній аналіз фінансових показників підприємства.

Ознаки та види неплатоспроможності. Неплатоспроможність: сутність, види, причини. Аналіз фінансових показників діяльності підприємства. Зв'язок ризику та прибутку. Визначення неплатоспроможності підприємства.

Методи прогнозування потенційного банкрутства. Основні методи розрахунку можливої загрози банкрутства. Z-модель Альтмана. Аналіз фінансових потоків. Неформальні критерії, що використовуються для прогнозування імовірності потенційного банкрутства.

Тема 4. Механізм і технологія антикризового управління

Технологічна схема процесу управління в умовах кризи. Розробка управлінських рішень в антикризовому управлінні. Види антикризового менеджменту в залежності від стадії кризової ситуації.

Алгоритм фінансового оздоровлення. Визначення шляхів фінансового оздоровлення. Оптимізація фінансової структури компанії. Факторний аналіз збитків.

Бізнес-планування фінансового оздоровлення підприємства. Структура, зміст та особливості бізнес-плану фінансового оздоровлення підприємства.

Ефективність антикризового управління. Оцінка результатів впровадження антикризових заходів та шляхи їх вдосконалення.

Тема 5. Стратегія і тактика антикризового менеджменту

Роль стратегії в антикризовому менеджменті. Принципи антикризового управління. Фактори, що впливають на виникнення кризових ситуацій, їх прояв та можливі наслідки. Розробка і реалізація антикризової стратегії.

Стратегічні альтернативи подолання кризи вітчизняними підприємствами. Тактичні (оперативні) та стратегічні заходи антикризового управління. Оцінка ступеню необхідних змін у стратегії підприємства. Схема стратегії та тактики антикризового управління.

Організаційні засади оздоровлення підприємства. Шляхи адаптації організаційної структури підприємства до кризових умов.

Реструктуризація підприємства. Основні напрями реструктуризації. Умови реструктуризації.

Реінжиніринг. Сутність поняття «реінжиніринг». Основні етапи реінжинірингу.

Тема 6. Організація оцінки майна боржника при проведенні антикризових процедур

Необхідність оцінки вартості підприємства. Вітчизняний та зарубіжний досвід оцінки вартості підприємств. Підходи до оцінки вартості підприємства.

Методи оцінки вартості майна підприємства. Визначення ліквідаційної вартості підприємства.

Тема 7. Управління персоналом підприємства у кризових умовах

Роль персоналу підприємства у кризових умовах. Виникнення кризи персоналу на різних стадіях антикризового управління. Поведінка різних категорій персоналу під час впровадження антикризових заходів.

Система антикризового управління персоналом. Особливості управління персоналом у кризових умовах. Принципи антикризового управління персоналом підприємства. Мотивація та стимулювання персоналу під час кризової ситуації.

Психологічне забезпечення рішення кризових питань на підприємстві. Адаптація персоналу до кризових умов. Соціально-

психологічний клімат в колективі. Роль комунікаційних зв'язків під час виходу підприємства з кризи. Механізми конфліктології в антикризовому менеджменті.

План практичних занять

Таблиця 4

Перелік тем практичних занять

Назва змістовного модулю	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	
МОДУЛЬ 1. Психологічні основи управлінської взаємодії керівника та підлеглих	1. Засоби діагностики комунікативного мінімуму та креативності менеджерів.	1	Основна: [1; 6; 8]. Додаткова: [3; 5; 9; 14]
	2. Стиль та рольова спрямованість діяльності менеджера. Управлінські «грати» Блейка-Мутона.	1	Основна: [3; 5]. Додаткова: [5; 6; 7].
	3. Методи дослідження в психології управління. Класифікація та правила побудови тестів. Методики вивчення особи. Карта особи.	1	Основна: [3; 6; 19]. Додаткова: [4; 7; 18; 20].
	4. Методи психологічного впливу в процесі управління. Заходи переконання та подолання психологічного захисту особистості від впливу.	1	Основна: [1; 6]. Додаткова: [6; 17; 22].

Закінчення таблиці 4

	5. Діагностика механізмів взаєморозуміння. Система комунікативних вмінь. Шляхи подолання психологічних бар'єрів у діловому спілкуванні.	2	Основна: [4; 17]. Додаткова: [22].
МОДУЛЬ 2. Психологія групової	6. Методи вивчення взаємодії особистості та групи, статусу членів групи. Соціометричний метод Дж. Морено. Діагностика соціально-психологічного	1	Основна: [12; 17]. Додаткова: [11; 21; 22].

діяльності та праці керівника	клімату та згуртованості колективу.		
	7. Методи діагностики мотиваційної структури особистості. Діагностика структури мотивів трудової діяльності за Т.Бадоевим.	1	Основна: [1; 5; 7]. Додаткова: [3; 9].
	8. Стратегії та моделі долаючої поведінки менеджерів в екстремальних ситуаціях.	2	Основна: [1; 7; 9]. Додаткова: [10;14;15].
	9. Методика визначення прагнення до ризику та мотивації уникнення невдач.	1	Основна: [13;15]. Додаткова: [15; 17].
	10. Психологічне дослідження професійної діяльності. Професіографія. Психограми.	1	Основна: [14; 16; 18]. Додаткова: [17; 19].
Разом годин за модулями		12	

Тема 1. Основи антикризового менеджменту

1. Поняття кризи. Види і динаміка економічних криз.
2. Сутність антикризового менеджменту.
3. Поняття банкрутства.

Тема 2. Правові основи антикризового управління

1. Державна політика стосовно банкрутства.
2. Застосування Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».
3. Порядок реалізації реорганізаційних процедур.
4. Застосування ліквідаційної процедури.
5. Законодавство зарубіжних країн про банкрутство .

Практичне заняття.

- Підготовка заяви про порушення справи про банкрутство.
- Підготовка попереднього засідання суду.

Тема 3. Діагностика економічного стану підприємства та оцінка перспектив неплатоспроможності

1. Неплатоспроможність: сутність, види, причини.
2. Діагностика платоспроможності підприємства.
3. Прогнозування потенційного банкрутства.

Практичні заняття.

Оцінка платоспроможності підприємства.

Багатофакторні моделі оцінки ймовірності потенційного банкрутства.

Завдання на розрахунок прибутковості і вартості капіталу

Тема 4. Механізм і технологія антикризового управління

1. Розробка управлінських рішень в антикризовому управлінні.
2. Напрями фінансового оздоровлення підприємства.
3. Бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства.
4. Ефективність антикризового управління.

Практичне заняття.

Підготовка бізнес-плану фінансового оздоровлення підприємства

Тема 5. Стратегія і тактика антикризового менеджменту

1. Розробка і реалізація антикризової стратегії.
2. Досвід реорганізації підприємства.
3. Сутність і передумови реінжинірингу.

Практичне заняття.

Розробка положень антикризової програми.

Тема 6. Організація оцінки майна боржника при проведенні антикризових процедур

1. Підходи до оцінки вартості підприємства.
2. Основні методи оцінки вартості майна підприємства.
3. Визначення ліквідаційної вартості підприємства.

Практичне заняття.

Підготовка оцінки вартості підприємства.

Тема 7. Управління персоналом підприємства у кризових умовах

1. Роль персоналу підприємства у кризових умовах.

2. Система антикризового управління персоналом.

3. Психологічне забезпечення рішення кризових питань на підприємстві.

Практичні заняття.

Діагностика стійкості до стресів у робітників підприємств.

Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки.

Визначення психологічного клімату в колективі.

Зміст самостійної роботи

Підготовка до лекцій

Самостійна робота студентів повинна відбуватися за двома основними напрямками: підготовка до лекції та активна і успішна робота безпосередньо на лекції. У випадку, коли студент лише починає вивчення дисципліни, йому необхідно ознайомитися з програмою курсу, тематикою семінарських і практичних занять, послідовністю опрацювання проблем та розподілом лекційних годин по темах курсу.

У процесі підготовки до лекції студент повинен змістовно вивчити матеріал попередньої лекції, а вже потім ознайомитися з підручником або іншим джерелом, із структурою та змістом наступної теми. При цьому ознайомленні студенту необхідно відзначити незрозумілі питання чи моменти, що викликають двояке трактування. А вже під час лекції, у випадку невисвітленості вищезазначених моментів, отримати відповіді на свої питання від викладача.

Підготовка до семінарських і практичних занять

Найефективнішим є починати підготовку до занять щонайшвидше після прослуховування лекції для її попереднього закріплення. Остаточне вивчення заданої проблеми проводиться перед проведенням семінарського чи практичного заняття. Особливу увагу слід звернути на ті питання, що не були розглянуті на лекції.

Підготовка до виконання індивідуальних завдань

При підготовці до виконання індивідуальних завдань необхідно ретельно ознайомитися з відповідними теоретичними питаннями, винесеними на індивідуальне опрацювання. Опрацювавши рекомендовану літературу, проаналізувати можливість і доцільність застосування даного питання у внутрішньому економічному механізмі підприємств.

Індивідуальні науково-дослідні завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина індивідуального науково-дослідного завдання заключається у теоретичному аналізі однієї з проблем антикризового управління.

Перелік теоретичних питань для індивідуального науково-дослідного завдання

1. Банкрутство як невід'ємний інститут ринку.
2. Внутрішні та зовнішні фактори банкрутства.
3. Сутність та закономірності економічних криз.
4. Життєвий цикл організації і можливість кризи.
5. Оцінка неплатоспроможності підприємства.
6. Ранні ознаки неплатоспроможності і неформальні критерії прогнозування банкрутства.
7. Роль держави в антикризовому управлінні.
8. Реалізація позасудових процедур.
9. Санація підприємства. П'ятифакторна модель Е.Альтмана для прогнозування можливого банкрутства підприємства.
10. Реструктуризація підприємства.
11. Особливості бізнес-плану фінансового оздоровлення підприємства.
12. Сутність і завдання реінжинірингу.
13. Менеджер в антикризовому управлінні.
14. Аналіз і вибір стратегічних альтернатив подолання кризи.
15. Технологія антикризового управління.
16. Підходи до оцінки вартості підприємства і їх спрямованість.
17. Переваги і недоліки основних методів оцінки підприємства.
18. Правові основи антикризового управління фірмою.
19. Особливості управління персоналом підприємства у кризових умовах.
20. Методи прогнозування можливого банкрутства підприємства.
21. Показники для визнання підприємства неплатоспроможним.
22. Методи прогнозування можливого банкрутства підприємства.
23. Особливості кризових явищ на підприємствах різного типу та механізмів їх перебігу.

24. Формування спеціалістів з антикризового управління.

25. Методи управління персоналом в умовах кризи.

Друга практична частина індивідуального науково-дослідного завдання заключається у визначенні рівня неплатоспроможності та оцінка структури балансу підприємства на основі проведення наступного аналізу.

1. Вертикальний та горизонтальний аналіз балансу підприємства (табл. 3, 4).

Таблиця 3

Таблиця горизонтального аналізу балансу

Статті балансу	Значення		Зміни	
	на початок	на кінець	тис. грн.	%
1	2	3	4	5
			(3-2)	$(3/2)*100$

Таблиця 4

Таблиця вертикального аналізу балансу

Статті балансу	Значення		Статті балансу		Зміни в пунктах
	на початок	на кінець	на початок, %	на кінець, %	
1	2	3	4	5	6
					(5-4)

2. Провести аналіз фінансової стійкості підприємства. Результати занести до табл. 5, 6.

Таблиця 5

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Зміни, тис. грн.
1. Реальний власний капітал			
2. Необоротні активи			
3. Наявність СОС			
4 Довгострокові пасиви			
5. Наявність СД			
6. Короткострокові позикові кошти			
7. Наявність ОІ			
8. Загальна кількість запасів			
Надлишок або недостача			

СОС			
Надлишок або недостача СД			
Надлишок або недостача ОІ			

Таблиця 6

Аналіз відносних показників фінансової стійкості

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Зміни	Нормативні значення
$K_{\text{ОСС}}$, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами				0,1
$K_{\text{ОЗ}}$, коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами формування				0,6...0,8
$K_{\text{МСК}}$, коефіцієнт маневреності власного капіталу				0,5
$K_{\text{РСИ}}$, коефіцієнт реальної вартості майна				0,5
$K_{\text{АВТ}}$, коефіцієнт автономії підприємства				0,4...0,5
$K_{\text{СЗС}}$, коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів				< 1
$K_{\text{ФУ}}$, коефіцієнт фінансової стійкості				0,6

3. Провести аналіз ліквідності підприємства. Результати занести до табл. 7, 8.

Таблиця 7

Аналіз ліквідності балансу

Рівень ліквідності	Актив			Пасив			Надлишок або недостача платіжних засобів	
	Познач.	На поч. звітного періоду (А)	На кін. звітного періоду (А)	Познач.	На поч. звітного періоду (П)	На кінець звітного періоду (П)	На поч. звітного періоду (А - П)	На кінець звітного періоду (А - П)

1	A1			П1				
2	A2			П2				
3	A3			П3				
4	A4			П4				

Таблиця 8

Коефіцієнти ліквідності

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Зміни	Нормативні значення
$K_{\text{абс.лікв.}}$				0,2...0,25
$K_{\text{тек.покр.}}$				0,7...0,8
$K_{\text{общ.покр.}}$				2...2,5
$K_{\text{дз/кз.}}$				

ЛИСТ 2 (продовження)

4. Провести аналіз рентабельності підприємства. Результати занести до табл. 9.

Таблиця 9

Аналіз рентабельності балансу

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Рентабельність активів (P_a)		
Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{ск}}$)		
Рентабельність продукції ($P_{\text{пр}}$)		
Рентабельність виробництва ($P_{\text{вир}}$)		
Рентабельність продаж ($P_{\text{продаж}}$)		

5. Згідно Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій щодо приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, з метою забезпеченості однозначності підходів під час оцінки фінансово-господарського стану підприємства розраховуються показники:

Показник поточної неплатоспроможності (T_n).

Коефіцієнт покриття (K_n).

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами (K_3).

Коефіцієнт Бівера (K_B).

Коефіцієнт Z за моделлю Альтмана.

На основі проведених розрахунків зробити висновки про фінансовий стан підприємства, рівень платоспроможності та можливість виникнення кризової ситуації.

Перелік запитань для контролю знань програмного матеріалу

1. Сутність антикризового менеджменту.
2. Проблема банкрутства підприємства.
3. Причини неплатоспроможності і банкрутства підприємства.
4. Зовнішні та внутрішні причини неплатоспроможності та банкрутства.
5. Фінансова стійкість підприємства. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
6. Ознаки банкрутства підприємства.
7. За яких умов кредитор має право звернутися із заявою про порушення справи про банкрутство?
8. Які можливості надає процедура банкрутства?
9. Механізм антикризового управління.
10. Тактичні та стратегічні заходи по виходу підприємства з кризи.
11. Державне антикризове регулювання.
12. Державний орган з питань банкрутства.
13. Правові основи антикризового управління.
14. Процедура оголошення (визначення) неплатоспроможності підприємства.
15. Хто такий арбітражний керуючий?
16. Функції арбітражних керуючих в процедурі банкрутства.
17. Процедури, що застосовуються до підприємств-боржників.
18. Реорганізаційні процедури, що застосовуються до підприємства-боржника.
19. Санація підприємства.
20. Порушення провадження у справі про банкрутство
21. Ліквідаційні процедури, що застосовуються до підприємства-боржника.
22. Наслідки визнання боржника банкрутом.
23. Черговість задоволення вимог кредиторів

24. Конкурсне виробництво
25. Мирова угода
26. Спрощена процедура банкрутства
27. Особливості відносин, пов'язаних з банкрутством місто утворюючих підприємств.
28. Показники для визнання підприємства неплатоспроможним.
29. Оцінка потенційного банкрутства
30. Умови неплатоспроможності підприємства.
31. Коефіцієнти поновлення та втрати платоспроможності, їхня сутність та цілі використання
32. Методи прогнозування можливого банкрутства підприємства
33. П'ятифакторна модель Е. Альтмана для прогнозування можливого банкрутства підприємства
34. Система неформальних критеріїв, що використовуються для прогнозування імовірності потенційного банкрутства
35. Аналіз фінансових потоків, переваги та недоліки метода
36. Заходи, що використовуються для запобігання банкрутства
37. Визначення шляхів фінансового оздоровлення підприємства
38. Бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства
39. Стратегія фінансового оздоровлення підприємства
40. Основні розділи бізнес-плану фінансового оздоровлення підприємства
41. Внутрішні та зовнішні фактори банкрутства.
42. Загальні напрямки робіт з попередження (запобігання) банкрутства
43. Можливість використання зарубіжного досвіду з оцінки вартості фірм у вітчизняних умовах
44. Витратний, доходний та порівняльний (ринковий) підходи до оцінки вартості підприємства.

Тематика рефератів

1. Банкрутство як невід'ємний інститут ринку.
2. Внутрішні та зовнішні фактори банкрутства.
3. Сутність та закономірності економічних криз.
4. Життєвий цикл організації і можливість кризи.
5. Оцінка неплатоспроможності підприємства.

6. Ранні ознаки неплатоспроможності і неформальні критерії прогнозування банкрутства.
7. Роль держави в антикризовому управлінні.
8. Реалізація позасудових процедур.
9. Санація підприємства.
10. Реструктуризація підприємства.
11. Особливості бізнес-плану фінансового оздоровлення підприємства.
12. Сутність і завдання реінжинірингу.
13. Менеджер в антикризовому управлінні.
14. Аналіз і вибір стратегічних альтернатив подолання кризи.
15. Технологія антикризового управління.
16. Підходи до оцінки вартості підприємства і їх спрямованість.
17. Переваги і недоліки основних методів оцінки підприємства.

Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» В редакції Закону N 784-XIV (784-14) від 30.06.99 // Відомості Верховної Ради. – 1999. - № 42-43. - ст.378
2. Антикризисное управление: Учебник / Под ред. Э.М.Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 432 с.
3. Антикризисный менеджмент / Под ред. проф. А.Г.Грязновой. – М.: Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ». Издательство ЭКМОС, 1999. – 368 с.
4. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
5. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / Т.С.Клебанова, О.М.Бондар, О.В.Мозенков та ін. / За ред. О.В.Мозенкова. – Харків: ВД «Інжек», 2003. – 272 с.
6. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 294 с.
7. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством. – К., 2000.
8. Методические рекомендации по выявлению признаков неплатежеспособности предприятия и признаков действий по сокрытию

банкротства, фiktивного банкрутства или доведенню до банкрутства. Утверждены приказом Министерства экономики Украины от 17.01.2001 г. № 10 // «ГлавБух». - 2001. - №8(110).

9. Стратегия и практика антикризисного управления / Под ред. А.П.Градова. – СПб., 1996. – 510 с.

Додаткова

10. Баринов В.А. Антикризисное управление. – М.,2002.

11. Бляхман Л.С. Основы функционального и антикризисного менеджмента. – СПб.: Издательство Михайлова В.А.,1999. – 379 с.

12. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент. – Харків: ВД “Інжек”, 2004. – 240 с.

13. Економіка підприємства: Навч. посібник / Під ред. проф. П.А.Орлова. – Харків: ХДЕУ, 2001. – 420 с.

14. Поникаров В. Д., Андрейченко Ж.О. Господарське законодавство. – Харків: ВД “Інжек”, 2003. – 128 с.

15. Пушкарь А.И., Тридед А.Н., Колос А.Л. Антикризисное управление: модели, стратегии, механизмы. Научное издание. – Харьков: ООО «Модель Вселенной», 2001. – 452с.

16. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 412 с.

17. Шершньова З.Є., Оборська С.В. Стратегічне управління: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.

18. www.anticrisis.com.ua – Антикризове управління в Донбасі

19. www.arbitr.gov.ua – Вищий Арбітражний Суд України

20. www.bankrut.gov.ua – Судовий інформаційний центр – База даних “Банкрутство”

21. www.arbiter.kiev.ua – Регіональний економіко-правовий центр з питань банкрутства

22. www.bankrut.com.ua – Форум з фінансового оздоровлення та банкрутства

23. www.skmu.org.ua – Спілка кризис-менеджерів України

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни «АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

для студентів спеціальності 6.050201 денної форми навчання

Укладачі **Василик Сергій Костянтинович**
Миронова Ольга Миколаївна

Відповідальний за випуск **Лепейко Т.І.**

Редактор

Коректор

План 2008 р. Поз. №

Підп. до друку Формат 60 × 90 1/16. Папір ТАТРА. Друк офсетний.

Ум.-друк. арк. Обл.-вид. арк. Тираж прим. Зам. №

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк №481 від 13.06.2001 р.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61001, м. Харків, пр.Леніна, 9а